

כלומר, הקונם הוא כמו "קדושת הגוף", כמו קרבן, שקדושתו היא מחמת היותו קרבן ולא מחמת שייכותו להקדש. ואין הוא כקדושת דמים, הנובעת משייכותו הממונית של החפץ להקדש בלבד.

וכדבא,

דאמר רבא, הקדש — אם אדם שיעבד את שורו לבעל חובו, ולאחר מכן הוא הקדיש את השור קדושת הגוף. (18)

וחמין — אם אדם שיעבד את חמצו לגוי בעבור חובו, ואחר מכן עבר על זה הפסח ונאסר החמץ בהנאה.

ושחרור — אם אדם שיעבד את עבדו לבעל חובו,

ולאחר מכן שחרר את עבדו.

מפקיעין מידי שעבוד — פקע השעבוד על ידי כך.

ולמדנו מדברי רבא, שקדושת הגוף כוחה גדול כדי להפקיע את השעבוד. ולכן יכולה האשה לאסור את מעשי ידיה על בעלה אפילו שהיא משועבדת לו, כיון שעל ידי הקונם נפקע השעבוד של הבעל.

ומקשינן:

אי הכי, למה לי מדוע צריכים אנו לומר שטעם ההפרה הוא משום **שמא יגרשנה?** הלא בלאו הכי יש לבעלה להפר, כדי שלא יחול הנדר!

הא לא דמיא — אין לדמות את נידון זה **אלא** לאומר לחבירו, שדה זו שמשכנתי לך לעשר שנים, לכשאפרנה ממך, תקדיש [תהא קדושה],

דבאופן זה מי [וכי] לא קדשה?

ודין זה יש לדמות לנידון דידן, דכשם שרואים אנו בשדה שעל אף שאינו יכול לפדות את השדה בכל זאת כיון שגוף השדה שלו הרי הוא יכול להקדיש את זה, וזה נחשב כדבר שישנו בעולם, כמו כן אשה יכולה להקדיש ולאסור את מעשי ידיה כיון שהם שלה, והם נחשבים כישנם בעולם.

מתקיף לה רב אשי — דוחה רב אשי את סברת רב שישא.

מי דמי — וכי איך אתה משווה את שני הדינים?

הרי דוקא לגבי שדה הממושכנת חל ההקדש,

כיון שהתם קיין — יש קצבה לשעבוד ולאחר עשר שנים קצובות יחזור אליו השדה, ולכן יכול הוא להקדיש את זה

אבל **אשה, מי** [וכי] **אית לה קיצותא?** — והלא אין לה קצבה לנישואיה, ואם כן הרי הגירושין נחשבים כדבר שלא בא לעולם.

אלא אמר רב אשי תירוץ אחר ליישב את הסתירה בדברי שמואל. ב-19

אין לדמות הקדש רגיל לקונמות, משום ש**שאני קונמות, דכי קדושת הגוף דמי.**

18. זהו לפי דעת רש"י, אבל רבינו תם סובר שאף אם הקדישו קדושת דמים פקע השעבוד.

לו כגון לבשל לאפות וכדו', ומזה אינה יכולה ליפטר בשום אופן.

ומתריצין: (19)

תני — יש לשנות את דברי המשנה כך:

יש לבעל להפר את הנדר כדי שהוא לא יחול.

ועוד — אפילו אם תאמר שחזיקו רבנן את שעבודו של הבעל במעשי ידיה ואין זה נפקע על ידי הקונם, בכל זאת יש לבעל להפר את הנדר, כי **שמא יגרשנה** ואז יחול הנדר. (20)

מתניתין:

נדרה אשתו וסבור הבעל שנדרה בתו, או נדרה בתו וסבור שנדרה אשתו,

גמרא:

למימרא — סבורה הגמרא לפרש את טעם

קיום אינו מועיל כאשר אינו יודע מהו הנדר, דבשלמא בהפרה הלא מביאה הגמרא פסוק על זה דכתיב יניא אותה שמשמע שצריך שיהא ההפרה לשם הנדר שנדרה ואם הוא סבור שנדרה נדר אחר אין זו הפרה, אבל בקיום היכן מצוינו פסוק למעט שאין הקיום חל באופן זה?

והר"ן מתרץ שאף בקיום כתוב "והחריש לה" ויש ללמוד מכך שהקיום צריך להיות לשם אותה אשה שנדרה ואם נדרה אשתו והבעל סבור שבתו נדרה אין הקיום חל, ואם כן כמו כן יש לומר שצריך הקיום להיות לשם הנדר שנדרה ואם נדרה מתאנים והבעל סבור שנדרה מענבים אין הקיום חל.

וכתב על זה הרש"ש שחכם עדיף מנביא, כי אכן בספרי ילפינן מפסוק זה שצריך הקיום להיות לשם אותה אשה שנדרה.

אך האחרונים מקשים על הרמב"ם מדוע הוא הביא את דין המשנה רק לענין הפרה ולא לענין קיום?

19. הגמרא בכתובות נט א מביאה את סוגייתנו בשנויי לשון מסוימים, ואילו כאן מתרצת שם הגמרא כך; אלמזה רבנן לשיעבודא דבעל כי היכי דלא תיקדש מהשתא. והב"ח כתב לגרוס כך אף בסוגייתנו.

20. ולכאורה קשה, אם כן שוב חוזרת הקושיא איך חל הנדר הלא אין אדם יכול לאסור דבר שלא בא לעולם על חבריו?

ויש לתרץ שמכיון שמעיקר הדין הנדר יכול לחול עכשיו, ורק מדרבנן הוא אינו חל משום שחזיקו את השעבוד, אם כן כל מה שחזיקו רבנן את השעבוד היינו על תקופת היותה תחתיו אבל כאשר היא מתגרשת הרי זה כאילו חל הנדר בשעה שנדרה. [ר"ן ועיין ברא"ש ובתוספות]

21. הר"ן מביא מדברי התוספתא, שאף קיום לא מועיל כאשר אינו יודע איזה נדר נדרה.

והר"ן מקשה על זה מהיכן נלמד דין זה שאף

ולא פירש על מי הוא קורע, ולכן יצא ידי חובת קריעה אף כאשר הוברר שהמת הינו בנו ולא אביו.

ומביאה הגמרא ברייתא המסייעת לתירוץ זה:

והתניא, אמרו לו מת אביו וקרע ואחר כך נמצא בנו, לא יצא ידי קריעה. ואם אמרו לו מת לו מת, וכסבור אביו הוא, וקרע, ואחר כך נמצא בנו, יצא ידי קריעה.

ונמצא שהברייתא מחלקת בין אופן שקרע סתם ורק היה סבור שזה אביו, לבין אופן שקרע בפירוש על אביו.

רב אשי אמר — עוד תירוץ לישב את קושית הגמרא:

כאן בתוך כדי דבור, כאן לאחר כדי דבור, ומפרשת הגמרא את התירוץ:

הא דקאמרת יצא ידי קריעה אף כשנמצא שהמת הוא בנו ולא אביו, איירי כשנודע לו בתוך כדי דבור מעת הקריעה.

והא דאמרת לא יצא ידי קריעה, איירי

המשנה משום דמשמעות הפסוק "יניא אותה" דוקא הוא וצריך שתהא ההפרה לשם אותו נדר ולשם אותה נודרת בדוקא.⁽²²⁾

א-19 ומקשינן:

והא גבי קרעים [חיוב קריעה על המת], שאם מתו לו שנים ושלושה קרובים, ילפינן שצריך לקרוע פעמיים מדכתיב ב' פעמים על על, דכתיב "על שאול ועל יהונתן בנו".

ואם כן אף לגבי קריעה יש ללמוד מכך שכתוב "על שאול ועל יהונתן", שצריך לקרוע דוקא לשם אותו מת, ואם קרע לשם מת אחר לא יצא ידי חובת קריעה.

ותניא לאו הכי: אמרו לו מת אביו, וקרע, ואחר כך נמצא שהמת היה בנו, יצא ידי קריעה, ואינו צריך לחזור ולקרוע?

ומתרצינן:

אמרי, לא קשיא. הא בסתם והא במפרש — משנתנו היא באופן שפירש שמיפר נדר זה, ועל כן אם הוברר שטעה לא חלה ההפרה על הנדר האחר.

אבל לגבי קריעה מדובר באופן שקרע בסתם

ידע מי היא הנודרת וכן מהו הנדר, אבל אף אילו היה יודע מי הנודרת ומהו הנדר גם היה מיפר.

ומחדש הקה"י דבאופן שאף אם היה יודע היה מיפר אין זה נחשב הפרה בטעות, דהפרה בטעות נחשבת רק באופן שאילו היה יודע לא היה עושה כך, ולכן צריך פסוק ללמדנו שאף באופן זה לא חלה ההפרה כיון שצריך שתהא ההפרה לשם אותה אשה שנדרה ולשם אותו נדר שנדרה. ועייין בקרן אורה.

22. הקהילות יעקב מקשה מדוע צריך פסוק לומר שאין הפרה חלה באופן זה הלא זהו הפרה בטעות דהרי הוא לא התכוין להפר את הנדר האמיתי, וכן כאשר נדרה אשתו וסבור שנדרה בתו אם כן הרי הוא לא התכוין להפר לאשתו אלא לבתו והרי זה הפרה בטעות ומדוע צריך פסוק בשביל זה?

ומתרץ הקה"י שמדובר כאן באופן שבלשונו היה משמע הפרה בין לאשתו בין לבתו וכן בין לענבים ובין לתאנים, אלא שבלבו טעה ולא